

7. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ THE BASIC DIRECTIONS OF ACTIVIZATION OF INNOVATIVE ACTIVITY

В статті визначені основні причини, які стримують активізацію інноваційного процесу, стратегічні пріоритетні напрямки інноваційної діяльності, наведені заходи, спрямовані на формування та активізацію конкурентного середовища .

Ключові слова: *інновація, підприємство, державне регулювання, активізація інноваційного процесу.*

In clause principal causes which constrain activization innovative process, strategically priority directions of innovative activity are certain, the actions directed on formation and activization of the competitive environment are induced

Key words: *innovation, development, state regulation, activization of innovative process*

I. Вступ

Перспективи розвитку економіки сучасної України, яка має величезний інтелектуальний потенціал, пов'язані з актуалізацією цього потенціалу, подоланням залежності від експорту сировинних ресурсів, розвитком галузей високих технологій та забезпеченням високих темпів економічного зростання. Сучасна ринкова модель економіки базується на інноваційному типі розвитку, для якої характерні інтелектуалізація виробничої діяльності, використання високих інформаційних технологій, екологічність, творчість кадрів, добробут населення. Але ресурсно-технологічний потенціал українських підприємств не відповідає вимогам сьогодення.

II. Постановка завдання

Сьогодні світовий ринок високих технологій становить приблизно 2 трильйони доларів, з яких на США припадає близько 40%, Японію – 30%, Німеччину – близько 20 %. У світі на одного вченого приходиться 10 менеджерів, які відбирають перспективні науково-технічні досягнення, своєчасно патентують винаходи, займаються просуванням наукомістких товарів на ринок. У нашій країні на 10 вчених припадає лише 1 менеджер.

Аналіз вибіркового даних Інтернету (за 10-бальною оцінкою) окремих країн дає змогу відзначити, що рейтинг за індексом технологічного рівня засвідчує подвійне відставання України від промислово розвинутих країн [1]. Низька інноваційна активність вітчизняних підприємств обумовлена різними причинами макrorівня серед яких слід відзначити:

- фрагментарність, непослідовність і незавершеність трансформації господарського механізму;
- орієнтація економіки на інвестування розвитку виробництв, а не на активізацію інноваційної діяльності;
- відсутність розвинутої інноваційної інфраструктури;
- орієнтація на імпорт високотехнологічного устаткування, недостатня увага до розвитку власного науково-технічного потенціалу;
- недостатнє фінансування науково-технічної діяльності;
- недосконалість інструментів правового регулювання інноваційної діяльності, особливо у сфері захисту прав інтелектуальної власності.

Всі перераховані причини та несприятливість вітчизняного інституційного середовища до інновацій спричиняють неспроможність державних органів управління своєчасно здійснювати необхідні структурні зміни в економіці на макро- та мікрорівнях, що поглиблює технологічне відставання України від розвинутих країн.

Отже, силовими прийомами неможливо стимулювати інноваційну діяльність держави. Потрібно створити умови за яких виникне попит на неї. Україна повинна знайти своє місце в світі оскільки вона не може розвиватись

окремо від світової економіки. Очевидна не лише сама необхідність активізації інноваційного процесу в Україні, а і пріоритетні напрямки інноваційної діяльності.

III. Результати

Стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності формуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності із залученням Національної та галузевих академій наук України на основі ґрунтовних прогнозно-аналітичних досліджень тенденцій світового науково-технологічного розвитку, результатів реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки України, зіставлення їх із реальними потребами економіки України, можливостями та станом інноваційного потенціалу країни.

Вибір інноваційних пріоритетів на державному рівні відбувається на основі таких критеріїв, як сукупна комерційна ефективність проекту, загальнодержавна соціальна значимість нововведення, ступінь наукової і технічної новизни, спрямованість на вирішення актуальної технічної або технологічної задачі у відповідній галузі, міжгалузева спрямованість, спроможність інновації дати імпульс спектру нових технологій у суміжних галузях, внесок у зміцнення позицій країни на міжнародній арені, світових ринках товарів і послуг, наявність кадрового забезпечення, стимулювання росту інтелектуального потенціалу, ступінь інформаційного і патентно-ліцензійного забезпечення, можливість залучення різноманітних джерел фінансування, наявність організаційно-управлінських механізмів реалізації проекту, вплив на стан навколишнього середовища, рівень ризику та інші.

В Україні до 2013 роки стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності визначені:

- модернізація електростанцій; нові та відновлювані джерела енергії; новітні ресурсозберігаючі технології;
- машинобудування як основа високотехнологічного оновлення всіх

видів економічної діяльності; розвиток високоякісної металургії;

- нанотехнології, мікроелектроніка, інформаційні технології, телекомунікації;

- вдосконалення хімічних технологій, нові матеріали, розвиток біотехнологій;

- високотехнологічний розвиток сільського господарства та переробної промисловості;

- транспортні системи: будівництво і реконструкція;

- охорона і оздоровлення людини та навколишнього середовища;

- розвиток інноваційної культури суспільства [2].

Метою будь-якої інновації є вирішення протиріч між потребами та можливостями, які постійно змінюються. Реалізація інновацій повинна бути ефективною в тій мірі, щоб задовольнити запити споживачів та забезпечити відтворення інновацій нового покоління.

Економічна інновація як бізнес-процес з підвищеною інтелектуальною насиченістю має важливі властивості, які суттєво відрізняють її від інших бізнес-процесів, таких як логістика або планування (рис.1).

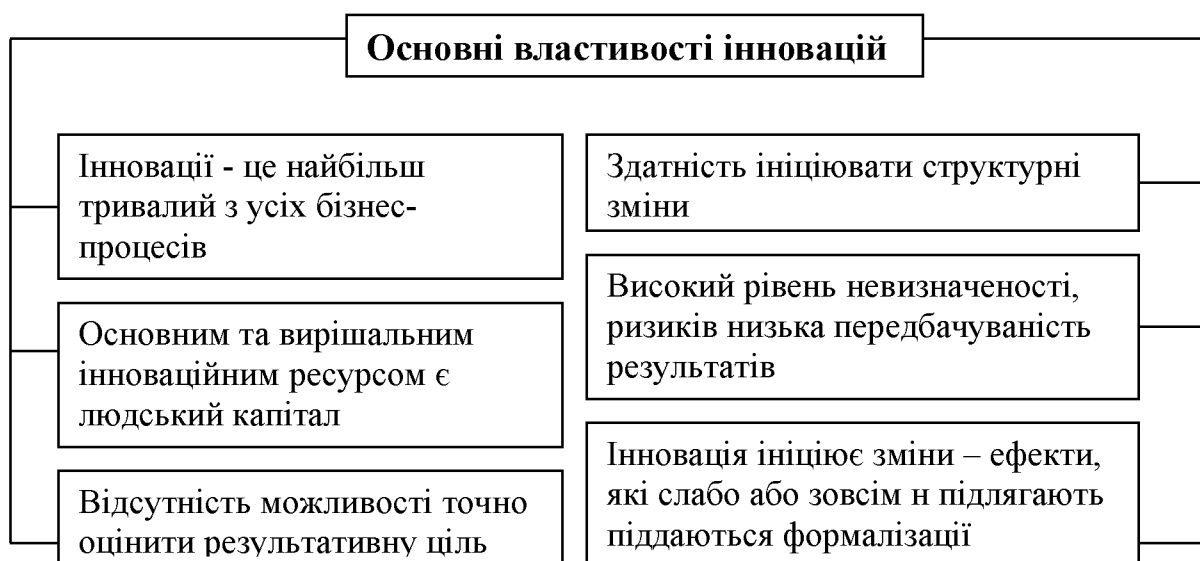

Рис.1. Основні властивості інновацій

Досконалість соціальних інститутів, які підтримують розвиток інноваційної діяльності впливає на здатність держави досягти світового

технологічного рівня. Для України, економічна криза якої виявилася затяжною і вийти з якої можливо лише за інноваційної концепції розвитку, позитивне сприйняття цього постулату є дуже важливим.

Регулювання державою діяльності суб'єктів господарювання, відповідно до Закон України «Про інноваційну діяльність» [3], відбувається за допомогою основних засобів, до яких в першу чергу можна віднести державне замовлення та державне завдання, ліцензування, патентування і квотування, сертифікацію та стандартизацію, застосування нормативів і лімітів, регулювання цін і тарифів, надання інвестиційних, податкових та інших пільг, надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій.

Рис.2. Функції державних органів щодо регулювання інновацій

Державні органи виконують найважливіші функції щодо регулювання інновацій, які надані на рис. 2, шляхом визначення інноваційних пріоритетів і формування інноваційних програм державного, галузевого та регіонального рівнів, створення правової бази для державної підтримки інноваційних проектів і інноваційної діяльності, стимулювання фінансово-кредитних установ, що кредитують інноваційні проекти та сприяння розвитку сучасної інноваційної інфраструктури [4].

IV. Висновки

Таким чином, в стимулюванні інноваційної активності підприємств України державне регулювання грає серйозну роль, яка полягає не лише в загальних тенденціях (адаптація та прямий захист окремих елементів національної економіки), а також в залученні іноземного капіталу і персоналу для підвищення ефективності виробництва та якості продукції при використанні власних національних ресурсів та порівняльних переваг. Серед причин по яких держава зобов'язана і зацікавлена брати участь в інноваційних процесах можна відзначити особливий характер знань, що генеруються в ході інновацій, високий ступінь невизначеності і ризику при реалізації інноваційних проектів, потребу в додаткових активах, екологічний і соціальний аспект.

Існує необхідність кардинальної структурної перебудови підприємств на організаційно-управлінському рівні. Для вирішення цих проблем повинен бути розроблений комплекс заходів, спрямованих на формування та активізацію конкурентного середовища як важливого стимулу для інноваційної діяльності, на збільшення інноваційних рішень, на зміну запитів споживачів, зберіганню своїх конкурентних переваг та отриманню достатнього прибутку для подальшого розвитку.

Література:

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент; Учебный курс. – К.: Эльга-Н., Ника-Центр., 2001. – 448с.

2. Гунин В.Н. и др. Управление инновациями: 17-модульная программа для менеджеров «Управление развитием организации». Модуль 7.– М.: «ИНФРА-М», 1999.– 328 с.

3. Закон України «Про інноваційну діяльність»

4. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент; Навч. посібник – К.: КНЄУ, 2003. – 504с.

5. Менеджмент організації: Підручник /за заг. Ред. Л.І. Федулової. – К.: Либідь, 2003. – 448с.

6. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: Навчальний посібник. –Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. - 278 с.

Надійшла до редколегії 17 березня 2008 року

Стаття рекомендована до друку
доктор економічних наук професор

Ткаченко Н.М.